

Läggning 16 eller 24 mm trägolv med lös fjäder

Varje planka har en 6 mm not runt om på alla kanter. Golvet levereras med lösfjäder som används vid monteringen. Genom att använda lös fjäder och not på alla sidor får vi följande fördelar jämfört med fast not och spånt i varje plank:

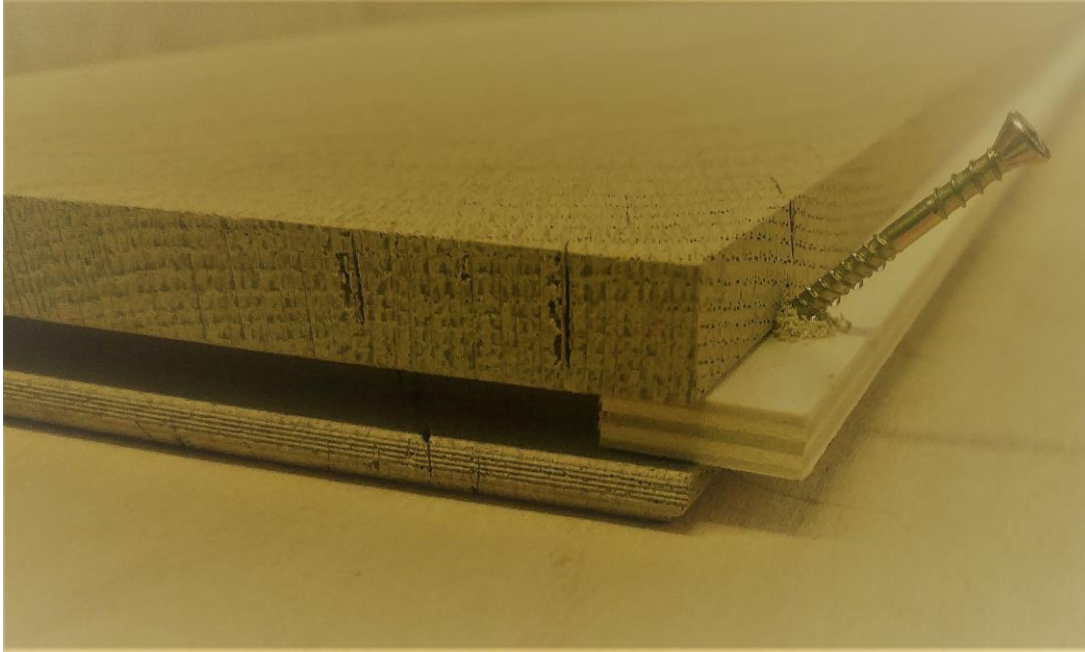
1. Varje plank kan vändas 180 grader för mönsterpassning av färg eller ytved mot intilliggande plankor.
2. Golvet kan monteras åt båda hållen, Exempelvis kan man vilja börja med en rad ut mot mitten av golvet för anpassning vid en mellanvägg eller för noggrann upplinjer.
3. Hushålla med ekvirket. Varje plank blir ca 10 mm bredare ur samma råmaterial, eftersom den del som skulle hyvlats till spånt används till yta.

Golvet skruvas mot underlaget, helt undergolv av plywood, spånskiva eller plank. Använd lång skruv med liten skalle, gärna en självborrande golvskruv, så behöver man inte förborra. Exempelvis ESSVE Golvskruv 3,9x42 mm För att skruva 24 mm golvet mot regel används en längre skruv ex. 3,9x58 mm

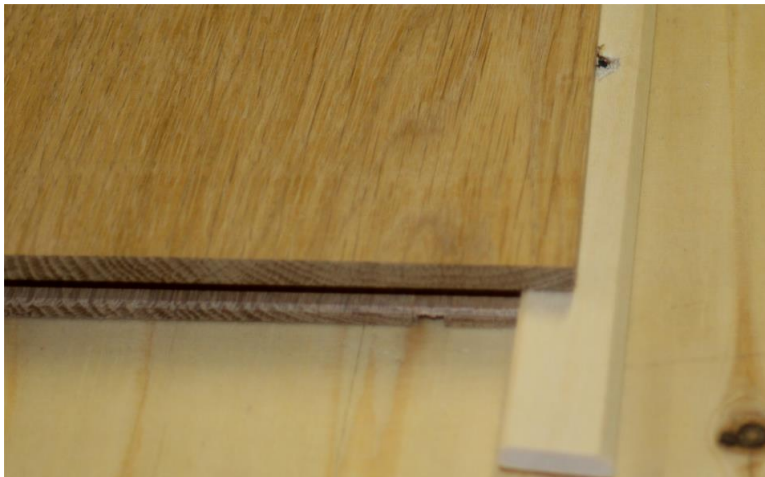
Lägg första plankraden mot en vägg om väggarna är vinkelräta. Lägg en distans 4-5 mm mellan vägg och plank när du skruvar fast planken. Om du vill rikta golvet på annat sätt än mot väggen eller av annan anledning vill börja ute på golvet, skruva fast en rak bräda att lägga första raden emot.

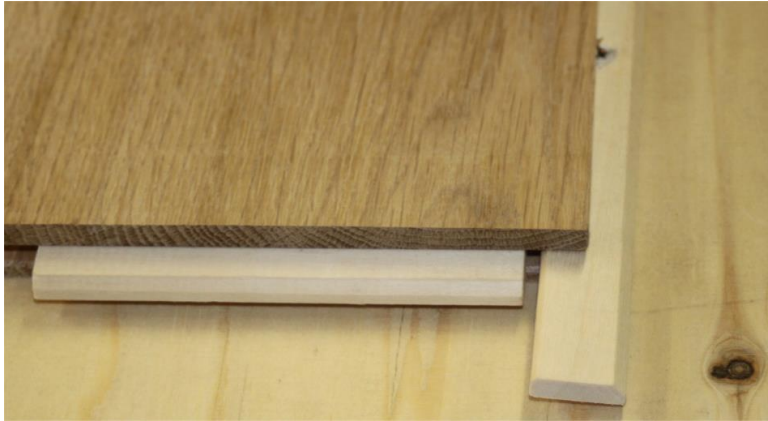
Skruva i kanten mellan ek och fjäder i 45 graders vinkel ner genom fjäder och ektilja och ner i underlaget. Fäst en skruv per ca 40 till 50 cm

Golvplanken har en liten fas på undersidan. Fasen är till för att fånga upp ev. överskott av lim vid hellimning av golvet och ska inte förväxlas med fasade kanter på ovansidan som en del golvfabrikat har.

Skruva ner skruvskallen helt i fjädern, så skallen ligger plant i fjädern utan att sticka upp.

Använd korta bitar av lösfjädern och tryck in i ändnoten. Här ska man inte skruva, men det går bra att limma ihop ändarna.

Passa in nästa planka över fjädern och kant i kant med den förra plankan.

Fortsätt att trycka in fjäder i långsidan och skruva fast nästa planka.

Den sista plankan i raden sågas av och den bit som blir över används att påbörja en senare rad. Inte nästa, för den ska gärna läggas med en annan bredd än den föregående. Den nya raden av tiljor passas in med noten över fjädern och döljer skruvskallen, som skruvats ner i träet. Man kan behöva knacka in plankan med en hammare, men slå inte direkt på spånten, utan lägg en kasserad plankbit 0,5 – 1 m lång emellan med noten över fjädern för att fördela trycket.

OBS. De bredaste planken, de över 300 mm måste läggas med 1-2 mm gap emellan raderna. Detta för att klara en viss bredd-svällning på sensommar till tidig höst då luftfuktigheten är högre än normalt. Lägg en linjal mellan planken då de knackas ihop så att distansen upprätthålls lika hela vägen..

Om det ska bli skeppsgolv, lägg en 4-5 mm distans, en linjal el dyl mellan raderna. Se till att lös fjädern inte bottnar i noten.

Skruva uppifrån

Plank som är över 300 mm breda skall skruvas uppifrån rakt ner mot underlaget. Skruvhålet döljs med en plugg i ek som vi levererar. Denna metod innebär mer jobb vid läggningen men resultatet blir mycket vackert med de diskreta träpluggarna.

Vid skeppsgolv, som på bilden intill, är det nästintill ett måste för att visa att det är ett äkta skeppsgolv lagt på det traditionella sättet.

Metoden kan också användas vid läggning på betong som ett alternativ till hellimning.

När man lägger blandade bredder kan man välja denna metod enbart för de breda planken eller kan man göra det konsekvent även för de smalare.

Använd ett 15 mm forstnerborr, s.k. pluggborr och en borrjigg för att få precision i placering och borrhjup. Borra 8 mm djupt för 16-mm plank och 12 mm djupt för 24-mm plank. Placera hålen 45 mm in från kanten. Skruva fast planken med 40-50 mm långa skruvar. Här kan man med fördel välja en något större skruvskalle än då man skruvar i kant/lösfjäder. Om skallen är stor nog för torx T20, så håller bitsen bättre än de fyrkantbits som används för de minsta skruvskallarna.

Stryk lim på pluggens kanter, passa in den så att dess ådring linjerar med plankans och knacka försiktigt ner den. Torka bort överflödigt lim, det fyller annars igen slip-banden. Om pluggen sticker upp mer än 1-2 mm kan överskottsdelen tas ner med ett vasst stämjärn. Annars jämnas pluggarna ner vid slipningen av golvet.

Ytbehandling

Rensa ur kvistar typ svartkvist. Större kvistar kan lagas med ek-spackel eller smält-vax medan de mindre åtgärdas som beskrivs för helspackling nedan.

Vid skeppsgolv, fyll mellanrummet mellan tiljorna med Bona Gapmaster eller SIKA fogmassa Sikaflex före slipningen. Överskott av fogmassa slipas bort efter att det härdat.

Golvet slipas och före sista slipningen kan golvet helspacklas med användning av slipdammet som mixas med exempelvis Bona Mix & Fill. Alternativt använd färdig spackel. Bona Pacific Filler Ek Rustik har en färgton som passar bra. Vi rekommenderar detta bara till de smalare bredderna, 108, 135 och 180 mm. Bredare plank rör sig mer och plank med bredd över 300 mm ska läggas med ett gap mellan raderna.

Slutligen ska golvet behandlas med lack eller olja. Vi rekommenderar olja framför lack, eftersom en oljebehandling bättre harmonierar med ett golv som har små rörelser i not och spånt i takt med årstidens fuktväxlingar. Ett oljat tiljegolv kan också lagas lokalt med handslipning och oljebehandling om man skulle få en skada någonstans på ytan.

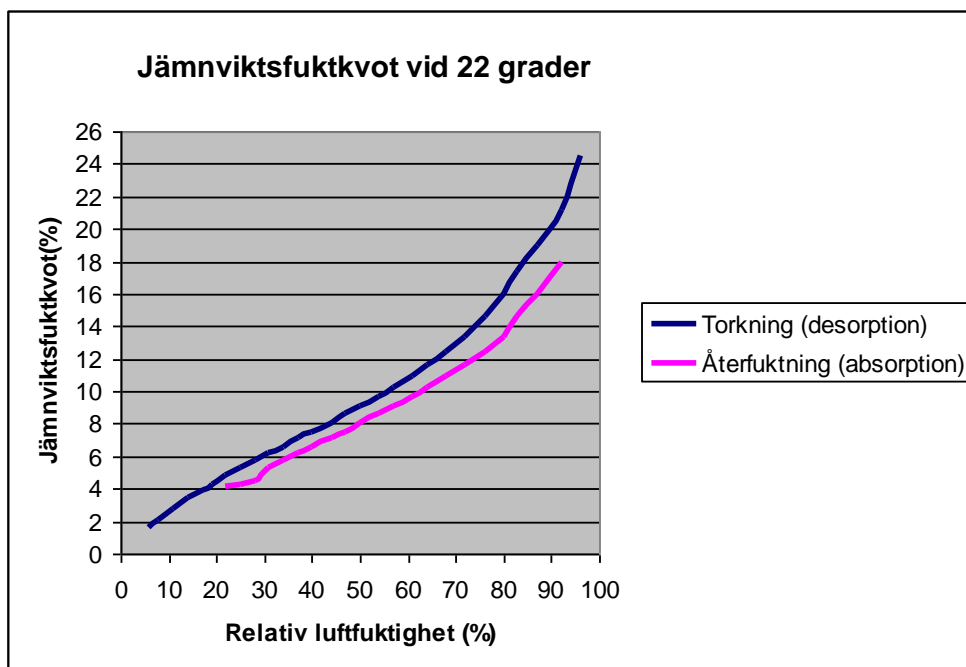
Instruktioner för ytbehandlingen samt skötselråd för golvet hittar man hos tillverkaren, t.ex. Bona AB

Fuktkvot och -variation

Trä är ett naturmaterial som alltid strävar efter jämvikt med sin omgivning vad gäller fukt och temperatur. Är den omgivande luften fuktig så blir träet så småningom fuktigt och är luften torr, torkar det. Träets fukttinhåll kallas fuktkvot och definieras nedan.

Kuriosa: Med hjälp av en noggrann våg, en elektronisk brev- eller hushållsvåg exempelvis, så kan man mäta fuktkvoten i en provbit av virket. Så här gör man: Ta en provbit på ca 200 g och väg den = Startvikt. Torka den sedan på 103 grader i ugn över natten. Väg igen = Torrsvikt. Fuktkvoten beräknas: $Kvot = (Startvikt - Torrsvikt) / Torrsvikt$.

Kurvorna i diagrammet nedan visar sambandet mellan den omgivande luftens fuktighet och fuktkvoten. Har fuktkvoten varit låg (i diagrammet 4%), så sker återfuktning enligt en annan kurva (den röda i diagrammet). Det kallas "hysteres-effekten". Den hjälper till att begränsa variationen i virkets fuktkvot.

På vintern kan luften bli mycket torr inomhus, RF (relativ fuktighet i luften) kan bli så låg som 25-30%. Då är jämviktsfuktkvoten under 6% och virket kommer att långsamt torka ner till denna nivå. Varje tilja blir då någon tiondels mm smalare än då den lades (vid kvot 7-9 %) och små springor mellan varje tilja uppstår. Ju bredare plankor desto mer krympning räknat i tiondels mm. Lösningen heter luftfuktare. Försök hålla RF på 40-50%, så mår både människor och trägolv mycket bättre.

Den fuktigaste inomhusluften har vi på sensommaren och början av hösten innan värmen satts på för säsongen. Då kan RH ligga uppåt 70-80%. Trätilljorna sväller någon tiondels mm och spänner mot varandra. Då måste skruv och spånt hålla emot och tvinga kvar golvtilljorna på plats.

Fuktkvot 7 till 9 % ligger mitt emellan ytterligheterna och därför bör golvet ha denna fuktkvot då det läggs.